

การประเมินสมรรถนะการจัดการด้านโลจิสติกส์ของการผลิตอาหารแปรรูปส่งออกประเภทไก่

Evaluating capability of Logistics Management for food production of a chicken-transforming products for exporting

วิทยา มานชู (Wittaya Manchu)* วิชัย รุ่งเรืองอนันต์ (Vichai Rungreunganun)**

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการประเมินสมรรถนะด้านโลจิสติกส์ของโซ่อุปทานการผลิตอาหารแปรรูปส่งออกประเภทไก่ ซึ่งประกอบไปด้วย ฟาร์มไก่เนื้อ โรงเชือดชำแหละ โรงแปรรูป ผู้ขนส่งไก่เป็น และผู้ขนส่งสินค้าเพื่อการส่งออก เพื่อสามารถชี้ให้เห็นถึงสมรรถนะทางด้านการจัดการด้านโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการใช้แบบสอบถามกับผู้ประกอบการที่อยู่ภายในโซ่อุปทาน สำหรับการประเมินสมรรถนะด้านโลจิสติกส์ได้ใช้แบบประเมิน Logistics Scorecard ของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นเครื่องมือในการประเมิน จากการศึกษาสามารถประเมินสมรรถนะด้านโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบไปด้วย ฟาร์มไก่เนื้อ 47 ฟาร์ม โรงเชือดชำแหละ 8 โรง และโรงแปรรูปไก่ 6 โรง พบว่าค่าเฉลี่ยระดับคะแนนรวมทั้ง 5 ด้านของการจัดการด้านโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการเชือดชำแหละมีค่าเท่ากับ 4.02 ผู้ประกอบการแปรรูปมีค่าเท่ากับ 3.85 และฟาร์มไก่เนื้อมีค่าเท่ากับ 2.91 คะแนน พบว่าผู้ประกอบการโรงเชือดชำแหละและโรงแปรรูปให้ความสำคัญกับการกำหนดกลยุทธ์องค์กรเป็นอันดับแรก ส่วนผู้ประกอบการที่เป็นฟาร์มไก่นั้นให้ความสำคัญกับระบบบริหารข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอันดับแรก

ABSTRACT

This study is to evaluate capability of Logistics management in supply chain for food production of chicken-transforming products for exporting. This supply chain consist of meat chicken farms, slaughter/meat cutting factories, transforming factories, chicken transported groups and container transported groups for exporting. These approaches indicate to capability of business entrepreneurs for Logistics management by interviewing intelligence information and using questionnaire with business entrepreneurs in supply chain. Evaluating capability of Logistics management in this paper utilize Logistic Scorecard model of the Federation of Thai Industries (FTI) for evaluating. This study can evaluate capability of Logistics management of business entrepreneurs which consist of 47 meat chicken farms, 8 slaughter/meat cutting factories and 6 meat transforming factories. For the results indicate to total mean score level of 5 logistics management parts. Mean score level of slaughter/meat cutting groups, transforming groups and meat chicken farms are approximated 4.02, 3.85 and 2.91 respectively. Furthermore, the results indicate to slaughter/meat cutting groups and transforming groups give priority to strategic planning while meat chicken farms give priority to management information system and information technology.

คำสำคัญ : โลจิสติกส์ สินค้าส่งออกของไทย สินค้าจากไก่

Key Words : Logistics, Thai export product, Chicken products

* นักศึกษา หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

** ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

บทนำ

เมื่อพิจารณาถึงสินค้าส่งออกของประเทศไทยที่มีมูลค่าการส่งออกสูง อีกทั้งยังเป็นสินค้าจากภาคเกษตรกรรม ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตที่มีศักยภาพด้านการผลิตและสามารถแข่งขันได้อย่างเข้มแข็งในตลาดโลกนั้นคือ สินค้าส่งออกที่เป็นผลิตภัณฑ์จากเนื้อไก่ การศึกษานี้จึงให้ความสำคัญกับการผลิตอาหารแปรรูปส่งออกประเภทไก่

เนื้อไก่นับว่าเป็นอาหารประเภทเนื้อสัตว์ที่ให้คุณค่าสารอาหารโปรตีน และมีไขมันต่ำกว่าเนื้อสัตว์ประเภทอื่นๆ อีกทั้งเป็นที่นิยมบริโภคกันทุกชาติ ไม่ขัดต่อหลักศาสนาใด เลี้ยงได้ง่าย ไม่มีปัญหาเรื่องของดินฟ้าอากาศมากนัก เลี้ยงได้ครั้งละจำนวนมาก เจริญเติบโตเร็ว เนื้อไก่จึงเป็นสินค้าที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่เนื้อ ซึ่งผลิตเนื้อเพื่อการบริโภคในประเทศ และส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ การส่งออกในแต่ละปีทำรายได้ให้กับประเทศในจำนวนมาก นอกจากนี้อุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่เนื้อยังก่อให้เกิดอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ อาทิ อุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์และยาสัตว์ โรงงานฆ่าสัตว์ชำแหละและโรงแปรรูป เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดการจ้างงานในอุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่เนื้อและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เนื้อไก่จึงเป็นสินค้าเศรษฐกิจการเกษตรที่มีความสำคัญอย่างหนึ่ง ส่งผลให้อุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่เนื้อเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ และมีแนวโน้มจะทวีความสำคัญยิ่งขึ้น (กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร, 2539)

สำหรับมูลค่าการส่งออกสินค้าที่ได้จากเนื้อไก่ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (2552) รายงานว่า โครงสร้างของการผลิตสินค้าส่งออกจากเนื้อไก่ จำนวนสินค้าที่ส่งออกคิดเป็นไก่สดแช่เย็นแช่แข็งร้อยละ 5 และที่เหลือเป็นไก่แปรรูปร้อยละ 95 มีผู้ผลิตที่เป็นฟาร์มไก่เนื้อ 12,998 ฟาร์ม โรงเชือดชำแหละ (มาตรฐานส่งออก) 25 โรง และโรงแปรรูป (มาตรฐานส่งออก) 66 โรง กำลัง

ผลิตภายในประเทศอยู่ที่ 1,000 - 1,200 ล้านตัวต่อปี ในปี พ.ศ. 2551 ประเทศไทยมีการส่งออกไก่ทั้งสิ้น 383,314 ตัน โดยอยู่ในรูปไก่สดแช่เย็นแช่แข็ง 23,323 ตันและไก่แปรรูป 359,990 ตัน คิดเป็นมูลค่ารวมทั้งสิ้น 1,560.24 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่การส่งออกในปี พ.ศ. 2549 มีมูลค่า 769.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการส่งออกไก่ของประเทศไทยที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกระหว่างสินค้าส่งออกจากเนื้อไก่ที่อยู่ในรูปไก่สดแช่เย็นแช่แข็งกับสินค้าไก่แปรรูป การศึกษาจึงมุ่งเน้นไปในส่วนของสินค้าที่อยู่ในรูปไก่แปรรูปเพื่อการส่งออก

ในรูปแบบการจัดการที่มองจากต้นน้ำสู่ปลายน้ำ ภายใต้แนวคิดของการจัดการโซ่อุปทาน โดยที่เป็นการจัดการที่ให้ความสำคัญกับการอยู่ได้อย่างยั่งยืนของทั้งองค์กรของตนเองและผู้ที่มีส่วนร่วมในการสร้างคุณค่าของสินค้าหรือบริการที่สร้างขึ้น โดยเล็งเห็นและให้ความสำคัญต่อความต้องการของลูกค้าเป็นหลัก รูปแบบการบริหารจัดการที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดหา การผลิต การจัดส่ง และรูปแบบการจัดการในทุกด้านเพื่อให้สามารถส่งผ่านคุณค่าไปถึงมือลูกค้าคนสุดท้ายได้ สิ่งสำคัญที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการโซ่อุปทาน ซึ่งทำให้คุณค่าส่งผ่านถึงมือลูกค้า สร้างความพึงพอใจต่อลูกค้า และเป็นสิ่งที่สร้างความมั่นใจให้กับลูกค้าว่าจะสามารถได้รับคุณค่าอย่างแน่นอนนั่นคือ โลจิสติกส์

โลจิสติกส์ (Logistics) หากแปลตามพจนานุกรมมีความหมายถึงการส่งกำลังบำรุงในทางทหาร ซึ่งก็คือการขนส่งยุทธโศภณจากแนวหลังไปสู่แนวหน้าให้ถูกสถานที่ ทันเวลา อันจะเป็นการดำเนินการสุดท้ายของการขนส่ง จากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง จึงมักนำเอาวิธีการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับระบบการขนส่ง คมนาคม ทำให้โลจิสติกส์ ถูกบัญญัติให้เป็นความหมายของระบบการขนส่งในอีกนัยหนึ่ง ซึ่งหมายถึงการจัดการวางแผน กำหนดสายงาน และควบคุมกิจกรรมทั้งการเคลื่อนย้ายและไม่เคลื่อนย้ายในการลำเลียงสินค้าจากที่หนึ่งไปสู่อีกที่หนึ่งที่มีการบริโภค นอกจากนี้ยังมีจำกัดความและ

ความหมายของโลจิสติกส์อีกหลายความหมาย อาทิเช่น

โลจิสติกส์ เป็น ระบบที่เกี่ยวข้องกับช่องทางการจัดจำหน่าย เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการจากผู้ผลิตไปถึงมือผู้บริโภค รวมทั้งขั้นตอนการเตรียมวัตถุดิบ และการเก็บรักษาสินค้าคงคลังอีกด้วย หรือพูดง่าย ๆ ว่าโลจิสติกส์ คือการนำสินค้าและบริการที่ถูกค้าต้องการไปยังสถานที่ที่ถูกต้องในเวลาที่เหมาะสม สร้างความพอใจสูงสุดให้กับลูกค้า โดยที่กิจการจะได้รับผลกำไร หรือประหยัดค่าใช้จ่าย เนื่องจากการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพนั่นเอง การบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์ อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้ต้นทุนในเรื่องของการเคลื่อนย้าย การขนส่ง การคลังสินค้า การรักษาสินค้าต่ำ และสามารถต่อสู้กับคู่แข่งชั้นยืนหยัดอยู่ในตลาดที่มีการแข่งขันรุนแรงได้หรือพูดอีกนัย การจัดการระบบโลจิสติกส์ ที่ดีจะเป็นหนึ่งในหนทางแห่งความเป็นเลิศของธุรกิจนั่นเอง (วิทยา, 2546)

โลจิสติกส์ หมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำใดๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าและบริการ รวมถึงการเคลื่อนย้าย จัดเก็บ และกระจายสินค้า จากแหล่งที่ผลิต (Source of Origin) จนสินค้าได้มีการส่งมอบไปถึงแหล่งที่มีความต้องการ (Source of Consumption) โดยกิจกรรมดังกล่าวจะต้องมีลักษณะเป็นกระบวนการแบบบูรณาการ โดยเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีเป้าหมายในการส่งมอบแบบทันเวลา (Just in Time) และเพื่อลดต้นทุน โดยมุ่งให้เกิดความพอใจแก่ลูกค้า (Customers Satisfaction) และส่งเสริมเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าและบริการ ทั้งนี้ กระบวนการต่างๆของระบบ Logistics จะต้องมียุทธศาสตร์ที่สอดคล้องประสานกัน ในอันที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน (ชนิด ไสรัดน์, 2547)

จากข้างต้นความหมายของโลจิสติกส์ นั้นมีหลากหลายตามแนวคิดของแต่ละคน แต่หากอธิบายความหมายตามสภาการจัดการโลจิสติกส์ (Council of Logistics Management: CLM) ของสหรัฐอเมริกา ได้ให้คำจำกัดความของโลจิสติกส์ (Logistics) ไว้ดังนี้

โลจิสติกส์ คือ กระบวนการ การวางแผน การนำไปใช้งาน พร้อมกับควบคุมการเคลื่อนย้ายอย่างมี

ประสิทธิภาพ และการเคลื่อนที่พร้อมด้วยการจัดเก็บของ วัตถุดิบ สินค้าคงคลัง สินค้าระหว่างกระบวนการ สินค้าสำเร็จรูป และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากจุดเริ่มต้นของการจัดหาจนถึงจุดของการบริโภค โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า

กิจกรรมทุกกิจกรรมที่มีการส่งผ่านคุณค่า (move) ไปในแต่ละขั้นตอนในกระบวนการสร้างคุณค่า (make) เมื่อพูดถึงคำว่าคุณค่า ตัวอย่างที่นาจะเห็นได้ชัดเจนของการผลิตอาหารแปรรูปส่งออกประเภทไก่ เช่น คุณค่าของลูกค้าที่รอดจากการฟัก คุณค่าของไก่เนื้อที่โตเต็มวัยพร้อมนำมาบริโภคหรือแปรรูป คุณค่าของไก่เนื้อหลังการเชือด คุณค่าของชิ้นเนื้อที่จะใช้แปรรูปที่ผ่านการคัดแต่งแล้ว คุณค่าที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตลอดเมื่อผ่านกระบวนการสร้างคุณค่า จนถึงคุณค่าเมื่อถึงมือผู้บริโภคคนสุดท้าย เราจะเห็นได้ว่าในทุกขั้นตอนในการผลิตจะต้องมีกิจกรรมทางด้านการส่งผ่านคุณค่าหรือโลจิสติกส์ เกี่ยวข้องอยู่ด้วยเสมอ

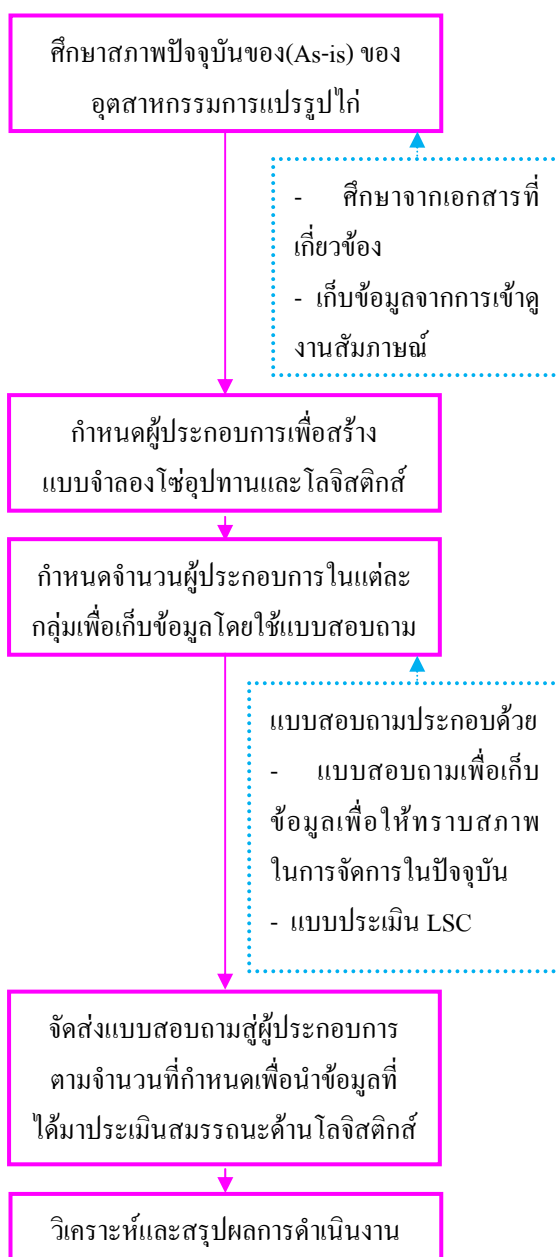
โลจิสติกส์ จึงเป็นส่วนที่สำคัญในการที่จะสร้างเชื่อมั่นได้ว่าสินค้าที่ผลิตมาสามารถส่งผ่านสู่มือลูกค้าหรือผู้บริโภคได้ ทั้งยังเป็นส่วนที่จะช่วยส่งเสริมและรักษาความเป็นมาตรฐานของการผลิตอาหารของสินค้าที่ผลิตออกมา การประเมินสมรรถนะการจัดการด้านโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการภายในโซ่อุปทานการผลิตอาหารแปรรูปส่งออกประเภทไก่ น่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สามารถชี้ให้เห็นถึงรูปแบบการจัดการด้านโลจิสติกส์ในด้านใดบ้างของผู้ประกอบการในกลุ่มเดียวกัน ที่ควรให้ความสำคัญเพิ่มมากขึ้นและเป็นการเปรียบเทียบสมรรถนะในการจัดการด้านโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการที่มีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมนี้ เพื่อเป็นการจัดการแบบบูรณาการที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการสร้างความเป็นมาตรฐานเดียวกันในการจัดการของผู้ประกอบการภายในโซ่อุปทาน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงกิจกรรมทางด้านโลจิสติกส์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันภายในโซ่อุปทานการผลิตอาหารแปรรูปส่งออกประเภทไก่
2. เพื่อประเมินสมรรถนะทางด้านโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการที่อยู่ภายในโซ่อุปทานที่ได้กำหนดไว้

วิธีการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ภาพที่ 1 ภาพแสดงระเบียบงานวิจัย

การศึกษาได้กำหนดโซ่อุปทานของการผลิตอาหารแปรรูปส่งออกประเภทไก่ โดยที่กลุ่มผู้สร้างคุณค่าที่ประกอบไปด้วย ฟาร์มไก่เนื้อ โรงเชือดชำแหละและโรงแปรรูป กลุ่มผู้ส่งผ่านคุณค่าที่ประกอบไปด้วยผู้ขนส่งไก่เป็น และผู้ขนส่งสินค้าออกต่างประเทศ

สำหรับการจำแนกกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ในงานวิจัยนี้ ได้จำแนกรูปแบบของการจัดการด้านโลจิสติกส์ ดังนี้

1. โลจิสติกส์ขาเข้า เป็นรูปแบบของกิจกรรมในการส่งผ่านคุณค่าที่เกิดขึ้นระหว่างฟาร์มไก่เนื้อถึงโรงเชือดชำแหละและ
2. โลจิสติกส์ภายในกระบวนการ เป็นรูปแบบกิจกรรมในการส่งผ่านคุณค่าที่เกิดขึ้นภายในโรงเชือดชำแหละและโรงแปรรูป
3. โลจิสติกส์ขาออก เป็นรูปแบบของกิจกรรมในการส่งผ่านคุณค่าที่เกิดขึ้นกับการจัดส่งสินค้าหลังจากสินค้าที่ผลิตเรียบร้อยแล้วบรรจุหีบห่อแล้วไปสู่มือผู้บริโภคในประเทศ

ภาพที่ 2 ภาพแสดงแบบจำลองโซ่อุปทานที่ทำการศึกษา

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจข้อมูล เพื่อใช้ในการประเมินสมรรถนะด้านโลจิสติกส์ ซึ่งกลุ่มผู้ประกอบการหรือกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการสำรวจข้อมูลได้จำกัด

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่

n คือ กลุ่มผู้ประกอบการตัวอย่างที่เหมาะสม

N คือ จำนวนผู้ประกอบการทั้งหมด

e คือ ความผิดพลาดที่ยอมรับได้

(ผู้วิจัยกำหนดให้ผิดพลาดได้ 10% คือ $e = 0.1$)

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผู้ประกอบการภายในโซ่อุปทาน

จำนวนผู้ประกอบการทั้งหมด	
ฟาร์มไก่เนื้อ	12,998 ฟาร์ม
โรงเชือดชำแหละ	25 โรง
โรงแปรรูป	66 โรง
ผู้ขนส่งไก่เป็น	25 ราย
(กำหนดตามจำนวนโรงเชือด)	
ผู้ขนส่งสินค้าออกต่างประเทศ	66 ราย
(กำหนดตามจำนวนโรงแปรรูป)	

ตารางที่ 2 ตารางแสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจ

กลุ่มผู้ประกอบการตัวอย่างที่เหมาะสม	
ฟาร์มไก่เนื้อ	100 ฟาร์ม
โรงเชือดชำแหละ	20 โรง
โรงแปรรูป	40 โรง
ผู้ขนส่งไก่เป็น	20 ราย
ผู้ขนส่งสินค้าออกต่างประเทศ	40 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการประเมินสมรรถนะด้านโลจิสติกส์ เป็นการประเมินศักยภาพด้านโลจิสติกส์โดยใช้แบบประเมิน Logistics Scorecard ของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นเครื่องมือหลักในการประเมิน โดยแนบไปกับแบบสอบถามในการวิจัย ซึ่งเป็นการประเมินศักยภาพด้านโลจิสติกส์ทั้งหมด 5 ด้าน 23 ตัวชี้วัด โดยมีระดับความสามารถในการพัฒนาศักยภาพด้านโลจิสติกส์ แบ่งเป็น 5 ระดับ ต่ำสุดคือระดับ 1 และสูงสุดคือระดับ 5 ผลของการประเมินจะชี้ให้เห็นว่าผู้ประกอบการมี

ศักยภาพด้านโลจิสติกส์อยู่ในระดับใดใน 23 ตัวชี้วัด ซึ่งจะสามารถนำมาจัดทำแผนการพัฒนาเพื่อยกระดับขีดความสามารถด้านโลจิสติกส์ภายในองค์กรได้

ในการประเมินการจัดการด้านโลจิสติกส์ภายในแบบประเมิน Logistics Scorecard จะเป็นการพิจารณาประสิทธิภาพในการจัดการใน 5 ด้าน ดังนี้

- ด้านการกำหนดกลยุทธ์องค์กร
- ด้านการวางแผนและความสามารถในการปฏิบัติงาน
- ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านโลจิสติกส์
- ด้านระบบบริหารข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ
- การร่วมมือกันระหว่างองค์กร

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลจากการศึกษาจากการเข้าสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจไก่ครบวงจรจำนวน 2 ราย ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าสายเรือจำนวน 1 ราย และการเก็บข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามในการวิจัย ทำให้ทราบถึงรูปแบบการสร้างคุณค่าและการส่งผ่านคุณค่าที่เกิดขึ้นในโซ่อุปทานที่ได้ทำการศึกษาทราบถึงมาตรฐานที่เป็นข้อบังคับในแต่ละส่วนของผู้ประกอบการ

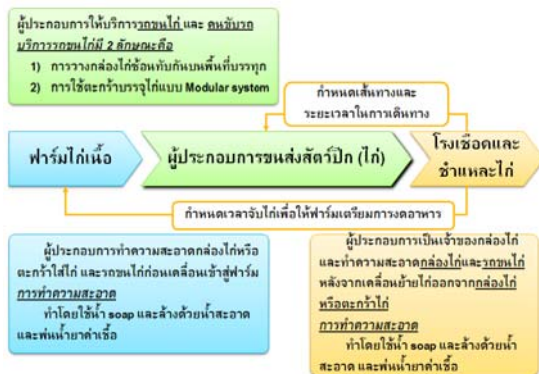

ภาพที่ 3 ภาพแสดงถึงมาตรฐานต่างๆ ที่ควบคุมการผลิตในปัจจุบัน

ทำให้ทราบถึงผู้ประกอบการหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ส่งผลกระทบโดยตรงกับประสิทธิภาพในการจัดการด้านโลจิสติกส์ในแต่ละส่วนดังนี้

โลจิสติกส์ขาเข้า

ในส่วนนี้ผู้ประกอบการหรือบุคคลที่มีส่วนในการกำหนดรูปแบบการจัดการทางด้านโลจิสติกส์จะประกอบไปด้วย ฟาร์มไก่เนื้อ พนักงานที่ทำหน้าที่จับไก่เข้าคอกไก่ และผู้ให้บริการในการขนส่งไก่

ภาพที่ 4 ภาพแสดงการส่งผ่านคุณค่าในโลจิสติกส์ขาเข้า

โลจิสติกส์ในกระบวนการ

ในส่วนนี้ผู้ประกอบการหรือบุคคลที่มีส่วนในการกำหนดรูปแบบการจัดการทางด้านโลจิสติกส์จะประกอบไปด้วย โรงเชือดชำแหละ โรงแปรรูป และพนักงานที่ทำงานอยู่ในสายการผลิตภายในสถานประกอบการทั้งสอง

ภาพที่ 5 ภาพแสดงการส่งผ่านคุณค่าของโลจิสติกส์ในกระบวนการ

โลจิสติกส์ขาออก

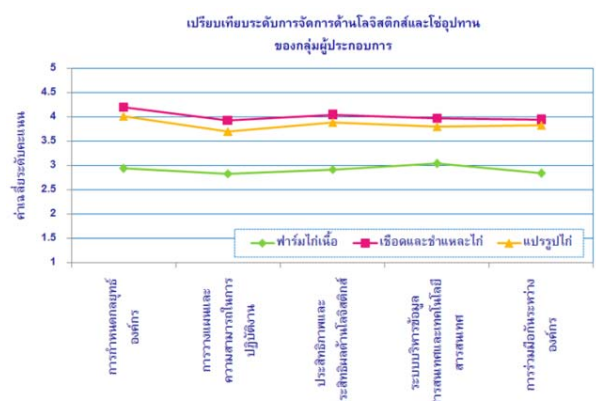
ในส่วนนี้ผู้ประกอบการหรือบุคคลที่มีส่วนในการกำหนดรูปแบบการจัดการทางด้านโลจิสติกส์จะประกอบไปด้วย โรงแปรรูป พนักงานที่ทำหน้าที่จัดเรียงสินค้าภายในตู้ Reefer container และผู้ให้บริการสายเรือ

ภาพที่ 6 ภาพแสดงการส่งผ่านคุณค่าในโลจิสติกส์ขาออก

ผลการประเมินสมรรถนะด้านโลจิสติกส์จากการใช้แบบประเมิน Logistics Scorecard

เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ผู้ประกอบการได้ทำการตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามกลุ่มผู้ประกอบการที่เป็นผู้สร้างคุณค่าคือ ฟาร์มไก่เนื้อ จำนวน 47 ฟาร์ม กลุ่มผู้ประกอบการเชือดและชำแหละไก่ จำนวน 8 โรงงาน และกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปไก่ จำนวน 6 โรงงาน

ภาพที่ 7 ภาพแสดงผลของการประเมินสมรรถนะด้านโลจิสติกส์ของกลุ่มผู้ประกอบการ

เราสามารถจัดลำดับของการให้ความสำคัญต่อการจัดการด้านโลจิสติกส์ของแต่ละกลุ่มผู้ประกอบการ โดยแบ่งเป็น 5 ด้านภายในแบบประเมิน ซึ่งเรียงลำดับจากด้านการจัดการที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญมากที่สุดอยู่ในอันดับแรก และในด้านที่สำคัญรองลงมาอยู่ในลำดับถัดไปตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางแสดงระดับการจัดการแต่ละด้านของผู้ประกอบการโดยเรียงจากด้านที่ให้ความสำคัญมากที่สุด

ลำดับความสำคัญในการจัดการในแต่ละด้านของผู้ประกอบการที่ได้จากแบบประเมิน LSC
ฟาร์มไก่เนื้อ 1) ระบบบริหารข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านโลจิสติกส์ 3) การกำหนดกลยุทธ์องค์กร 4) การร่วมมือระหว่างองค์กร 5) การวางแผนและความสามารถในการปฏิบัติงาน
โรงเชือดชำแหละ 1) การกำหนดกลยุทธ์องค์กร 2) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านโลจิสติกส์ 3) ระบบบริหารข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) การร่วมมือระหว่างองค์กร 5) การวางแผนและความสามารถในการปฏิบัติงาน
โรงแปรรูป 1) การกำหนดกลยุทธ์องค์กร 2) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านโลจิสติกส์ 3) การร่วมมือระหว่างองค์กร 4) ระบบบริหารข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) การวางแผนและความสามารถในการปฏิบัติงาน

สรุปผลการวิจัย

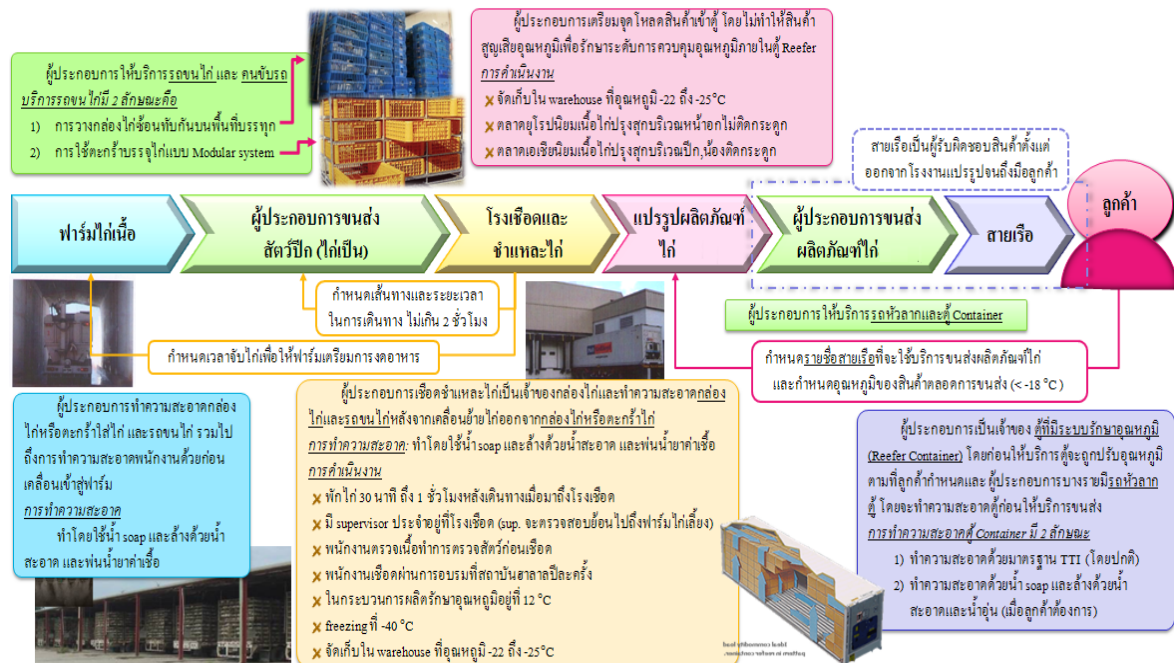
จากผลการศึกษาสามารถสรุปโครงสร้างการเชื่อมโยงโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของการผลิตอาหารแปรรูปส่งออกประเภทไก่ของไทยได้ดังภาพที่ 8 สำหรับการกำหนดรูปแบบการจัดการทางด้านโลจิสติกส์ส่วนใหญ่จะถูกกำหนดโดยผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจไก่แบบครบวงจรที่มีกลุ่มผู้สร้างคุณค่าที่ประกอบด้วย ฟาร์มไก่เนื้อ โรงเชือดชำแหละ และโรงแปรรูป โดยผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจไก่แบบครบวงจรที่มีการส่งออกสินค้าไปต่างประเทศ ซึ่งผู้ประกอบการแต่ละรายส่วนใหญ่ล้วนเป็นผู้ผลิตที่มีการส่งออกอาหารแปรรูปจากไก่อายุใหญ่ของประเทศ

พบว่าค่าเฉลี่ยระดับคะแนนรวมทั้ง 5 ด้านของผู้ประกอบการเชือดและชำแหละมีค่าเท่ากับ 4.02 ผู้ประกอบการแปรรูปมีค่าเท่ากับ 3.85 และฟาร์มไก่เนื้อมีค่าเท่ากับ 2.91 คะแนน เนื่องจากผู้ประกอบการเชือดชำแหละและแปรรูป มีลักษณะการดำเนินงานแบบครบวงจร ทำให้สมรรถนะในการจัดการด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทานใกล้เคียงกันในระดับที่สูง ในส่วนของฟาร์มไก่เนื้อที่เป็นผู้ประกอบการรายเล็กและทำธุรกิจในรูปแบบ Contract Farming อาจเป็นผลที่ทำให้การจัดการด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทานถูกกำหนดมาจากผู้ประกอบการเชือดและชำแหละไก่ ส่งผลให้ความสามารถในการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการฟาร์มไก่เนื้อต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้สร้างคุณค่าด้วยกัน

สำหรับผู้ประกอบการฟาร์มไก่เนื้อที่มีความสนใจที่จะเป็นผู้ผลิตวัตถุดิบ เพื่อตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรมส่งออกสินค้าแปรรูปจากไก่ ซึ่งในปัจจุบันสินค้าแปรรูปจากไก่เพื่อการส่งออก เนื้อไก่ที่ใช้ในการแปรรูปต้องมาจากไก่ที่ได้จากรูปแบบการเลี้ยงที่เป็นโรงเรือนปิด ผู้ประกอบการรายย่อยหรือผู้ประกอบการรายใหญ่ที่ทำฟาร์มไก่เนื้อในลักษณะที่เป็นโรงเรือนเปิด ควรจะทำการศึกษาถึงรูปแบบการเลี้ยงไก่ในลักษณะโรงเรือนปิดเพื่อให้มีความเข้าใจและ

สามารถวางแผนและแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในขั้นตอนการเลี้ยงได้ เพราะปัจจัยที่เป็นตัวแปรสำคัญในขั้นตอนการเลี้ยงที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของเนื้อและน้ำหนักร

ของไก่ที่ได้ตรงตามมาตรฐานที่โรงแปรรูปกำหนดมีมาก อีกทั้งในส่วนของการลงทุนสำหรับโรงเรือนปิดนั้นก็ค่อนข้างมีค่าใช้จ่ายต่อโรงเรือนที่สูงอีกด้วย

ภาพที่ 8 ภาพแสดงรูปแบบของกิจกรรมทางด้านโลจิสติกส์ของการผลิตอาหารแปรรูปส่งออกประเภทไก่

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อทำให้ทราบถึงประเด็นที่อาจนำมาใช้ในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการด้านโลจิสติกส์ที่ทำให้สมรรถนะทางด้านการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการที่อยู่ภายในโซ่อุปทานอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบการบูรณาการที่ยั่งยืน

2. จากการศึกษาก็พบอีกว่า ประเด็นปัญหาอื่นๆ ที่ผู้ประกอบการ คือ การขาดเงินทุนสนับสนุนในการขยายการผลิตเพื่อรองรับความต้องการของตลาด และปัญหาของการแบกรับต้นทุนทางด้านการขนส่งที่สูงจนทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับคู่แข่งประเทศอื่นทางด้านการค้าสินค้าได้

เอกสารอ้างอิง

- กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2539. แนวทางการผลิตและการตลาดไก่เนื้อ: หน้า 1.
- ชนิด ไสร์ตัน. 2545. What is logistics? พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมสาร จำกัด.
- วิทยา สุหฤตดำรง. 2546. Logistics and Supply Chain Management: โลจิสติกส์และการจัดการโซ่อุปทาน อธิบายได้...ง่ายนิดเดียว. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดเคชั่น, 9-15, 192-216.
- สำนักบริการส่งออก 1 กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์. 2552. เอกสารข้อมูลการค้าและการส่งออก.